

Piushaven 100 JAAR

Wandel mee
en ontdek!

In 2023 bestaat onze mooie Piushaven 100 jaar. In die periode is de haven onherkenbaar veranderd. Van een plek waar schepen vol lading aankwamen, is het ontwikkeld tot een haven waar veel mensen wonen, werken, winkelen, uit eten gaan en plezier hebben. Speciaal voor de jarige haven maakte Stadsmuseum Tilburg deze wandeling over de geschiedenis van de haven. Loop maar mee. Veel plezier!

! Let extra op het verkeer wanneer je moet oversteken en loop niet te dicht langs de waterkant.

1. Start wandelroute: kop van de Piushaven bij de vlonder

Verzamel bij informatiebord Piushaven en bekijk de eerste foto. Daarop zie je hoe de Piushaven werd gegraven.

Hoe werd de Piushaven gegraven?

Voor de aanleg van de haven werden boerderijen afgebroken en zelfs het Willem II voetbalstadion verplaatst. 100 jaar later is het gebied rondom de Piushaven helemaal volgebouwd.

2. Gedempte haven

Loop nu naar het kleinste huisje van de haven: het havenmeesterhuisje. Dit huisje werd tot 1979 bemand door diverse havenmeesters. Zo ook door Joop Diepenhorst. Joop hield de haven in de gaten tussen 1952 en 1997. De havenmeester was streng. Zo kreeg het ijzerbedrijf Van Raak een fikse boete toen het voor de zoveelste keer de kade gebruikte als parkeerplaats. Naast het huisje staat een oude waterpomp.

Waar zou de pomp vroeger voor gebruikt zijn? Omcirkel het juiste antwoord.

- a. Om de voeten van de schippers te wassen
- b. Om te blussen als er een schip in brand stond
- c. Voor drinkwater

Kijk eens naar deze foto. Wat je ziet is de drooglegging (het wegpompen van het water) van een stukje Piushaven. Nu staat daar het flatgebouw Piushaven II. Ga daar naartoe over de Hopliedenkade, dan loop je op land dat tot de jaren '80 water was. Gek idee, hè?

3. Een blik op de haven

Loop naar het informatiebord Noordkade, voor restaurant RAK. Je hebt vanaf hier een mooi uitzicht over de haven met enkele historische gebouwen.

Welk pand aan de haven is het oudst en wanneer is het gebouwd? (antwoord staat op het informatiebord)

.....

4. Bedrijvigheid

En kijk eens goed, aan de overkant bij Piushaven 17. Nu staat er een flat, maar vroeger stond hier de graansilo (opslagloods) van firma Teurlings-de Jong. Vergelijk ook de foto's hieronder uit 1981 en 2021.

Kun je zien waar de flat op lijkt?

Draai je om, loop naar de Tamboerskade en sla linksaf.

5. Schip ahoy!

Hier liggen historische binnenvaartschepen aangemeerd. Wist je dat schepen altijd namen hebben? Deze ook. Loop door tot het informatiebord Museumhaven.

Schrijf onderweg de namen van de schepen waar je langs komt:

.....
.....
.....
.....

Ga door langs de kade en steek de Wethouder Baggermanlaan over.

6. Vleermuizen

In de Piushaven komen vleermuizen voor, zoals de watervleermuis. In de winter zie je die niet, dan houdt hij een winterslaap. Maar in de zomer kun je hem in de avond tegenkomen, vlak boven het water vliegend.

Wat doet de vleermuis als hij boven het water vliegt?

- a. Hij speurt naar kleine visjes om te eten
- b. Hij vangt insecten om te eten
- c. Hij spettert water om aandacht te trekken van andere vleermuizen

7. Wat een ophef allemaal

Je passeerde net aan je linkerzijde de brug Den Ophef. Ophef, of gedoe, is er al snel in Tilburg. Bijvoorbeeld toen de gemeente de Piushaven wilde dempen. Tilburgers kwamen in opstand, want ze wilden de haven behouden.

Den Ophef lijkt op een havenkraan, alleen tilt deze geen zware vracht. Maar wat dan wel?

.....

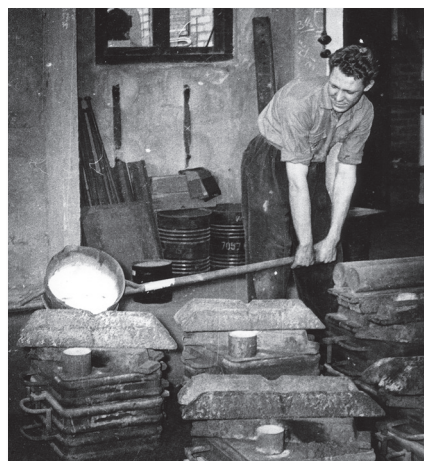
8. Geel en oranje

Blijf rechtdoor gaan. Aan de rechterkant zie je een geel en oranje gebouw.

Aan de linkerkant van het gele gebouw vind je een verwijzing naar de haven. Wat is het?

.....

Loop rechtdoor en steek bij het brugwachtershuisje de Hoevenseweg over. Stop bij Havendijk 16A-B.

9. Pfff... heet hier! IJzergieterij uit 1900

Twintig jaar lang maakten ze hier dingen van ijzer. IJzererts wordt gesmolten en dan in mallen gegoten tot bijvoorbeeld putdeksels op straat. In 1921 werd deze ijzergieterij omgebouwd tot kerk. Later kwam er een supermarkt in en nu zitten er woningen en winkeltjes in. Maar op de gevel zie je nog goed waarvoor dit pand oorspronkelijk is gebouwd!

Op welke temperatuur smelt ijzer, denk jij?
..... graden Celcius.

Keer om en loop naar de Brug Prinsenhoeven.

10. Veel spierkracht voor nodig!

Het is bijzonder dat Tilburg een draaibrug heeft die met de hand gedraaid moet worden. Daarvan zijn er nog maar heel weinig in Nederland. Deze hier is 100 jaar oud!

Wat is het voordeel van een draaibrug zoals deze? (meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Hij is stabielere dan een andere brug
- b. Als hij open is, kunnen boten tegelijk van twee kanten komen en doorvaren
- c. Fietzers hoeven niet omhoog en omlaag te fietsen om over de brug te gaan

Ga de brug over en sla linksaf. Vergeet niet de altijd vriendelijke Perzische ijscoman Vittorio te groeten als hij er is (achter de ijskar). Vervolg je weg langs de haven, **maar let op: sla rechtsaf bij nummer 57**. Een doorgang met trap leidt je naar een binnenplaats. Ga daar naar rechts.

11. Hier leg ik aan

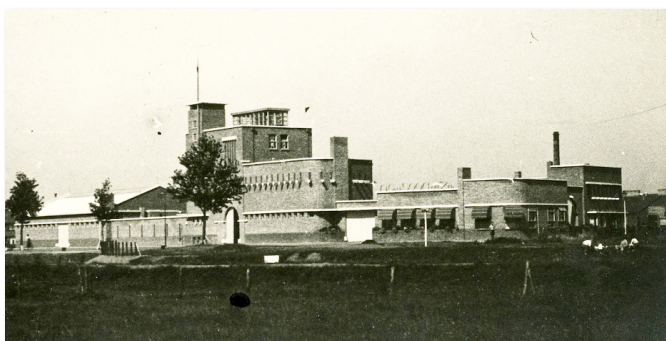
Je komt nu bij een bijzonder kunstwerk. Kunstenaar Marieke Vromans gebruikte twee luchtafvoerkanalen van de parkeergarage onder het gebouw voor het kunstwerk dat past bij een haven. Als dat niet slim is!

Wat stelt het voor, denk je? (let ook op de titel)

.....
.....

Keer om en loop terug naar de haven. Vervolg je weg langs de kade en loop tot je aan de rechterkant een geel gebouw met ronde vormen ziet, op een hoek.

12. Ra, ra waar lijkt dit gebouw op?

In 1935 werd dit gebouw ontworpen en in gebruik genomen door de rijke familie Van Loon. Zij handelden in graan en meel.

Waar doet het gebouw jou aan denken. Kijk goed naar de vorm!

Wist je dat er nu Tilburgs bier wordt gebrouwen? Kijk maar eens door de ramen of je de ketels kunt ontdekken.

13. Bomen langs de haven

Tegenover de brouwerij staat een oude boom. Hiervan stonden er vroeger veel langs de haven, met betonnen paaltjes om ze te beschermen. **Wie ontdekt bij de boom de overgroeide betonpaal?**

Loop door naar Piushaven 22.

14. De bedenker van de Piushaven

Je staat voor het oudste pand van de haven: café Burgemeester Jansen. Het café is vernoemd naar de eerste burgemeester van Tilburg (van 1869 tot 1901). Jansen bedacht het plan voor het Wilhelminakanaal én de Piushaven. Zonder hem hadden we misschien geen Piushaven gehad! In de rechtermuur van het café is een klein raampje. **Zie je daaronder de resten van de metalen weegbrug?** Hier werden vroeger alle scheepsladingen gewogen. Door het raampje gaven ze het weegbriefje aan de schipper.

Vanaf café Burgemeester Jansen is het nog maar een klein stukje lopen tot de kop van de Piushaven. Je hebt nu de hele wandeling gelopen.

De juiste
antwoorden
op alle vragen
vind je via
deze QR-code.

Foto's: Heemkundekring Tilburg, Stichting Thuishaven Tilburg, collectie Regionaal Archief Tilburg (fotografen Rien Siers, Dré van den Boogaard en Maria van der Heyden)
Tekst: Stedsmuseum Tilburg